

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea“ sunt:

Agricola, (Eica), Agricola. (Hunedoara). Agricola. (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săseș). Albina, Ardeleana, Arișana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădeșul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște). Câmpana, Cârțișoreana, Chiorana, Chisețiana, Coăreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugișreana, Decebal Detunata, Doina, Drăganul, Dundreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit, (Vestem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavoșdia), Isrorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf), Iulia, Lăpușana, Lîgediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășionul, Nădlăcana, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul. (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilva-mare), Rîureana (Cap. Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săseș), Selăgeana, Sentinela, Șercășiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Țibleșana, Timișana, Ulpiana, Unnea, Vatra, Victoriu, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui em² câte 10 fileri.

O propunere.

Știm, că în viața tuturor popoarelor dezvoltarea pe toate terenele e în curgere, și aceasta pornire își are rostul în emulația tuturor forțelor omenirii spre mai bine.

Aceasta împrejurare mă face și pe mine să mă gândesc cu multă îngrijorare la viitorul funcționarilor de pe la băncile noastre, cari trăiesc așa răslățiți, fără ca să se afirme ca un corp bine încheșat, fără ca să-și aibă rostul bine determinat în viața noastră economică-națională.

Ca putere intelectuală, acest corp de funcționari, dă un mănunchiu — cred eu — bine stabilit în mijlocul poporului nostru.

Suntem peste 400 de funcționari de bancă, cari organizați fiind, am putea face multe bune pe toate terenele vieții noastre, ca neam.

În anul 1901, condus tot de aceste considerații, am agitat în rând cu alți prețioși colegi, pentru înființarea unei „Reuniuni a funcționarilor de bancă“, în cadrul căreia ne-am fi putut interesa mai deaproape de multe probleme, ce stau în legătură cu soarta băncilor peste tot și cu a noastră în special.

Din schimbul de idei, ce s'ar fi dăpănat în fiecare an în adunările proiectatei reuniuni, ar fi răsărit multe și prețioase îndrumări în interesul vieții noastre economice în general și al organizării noastre pentru o luptă conștientă și uniformă îndeosebi.

Când am ținut prima conferință a funcționarilor de bancă în Cluj, conferință care

s'a ocupat cu chestia înființării unei „Reuniuni a funcționarilor de bancă“, am primit atâtea aderente însuflețite, încât în pornirea noastră justă credeam, că în scurtă vreme vom primi aprobarea celor chemați, ca astfel dorința noastră să primească pecetea oficioasă a „Delegațiunii băncilor“, de pe atunci.

Memorandul prezentat de noi acestei „Delegații“ a rămas memorand, întocmai ca cel politic din 1893 atât doar că urzitorii acestui memorand n'au fost puși la răcoare.

E timpul suprem acum, ca să ne vedem și de treburile noastre, căci glasul vremii o cere mereu.

Să ne organizăm!

A sosit timpul ca să ținem pas cu alte popoare, să ne unim forțele, ca astfel să putem ajunge mai ușor la țintă.

În consecință propun o nouă conferință a funcționarilor de bancă, care va fi chemată apoi să hotărască definitiv asupra rostului nostru în viitor.

Asupra necesității ținerii acestei conferințe, cred că nu se va mai discuta.

Pentru că — după cum știm cu toții — regretatul nostru coleg Vasile Babi și alți însuflețiți prieteni ai noștri și-au dat părerea aprobătoare în chestia aceasta.

Acum a sosit rândul faptelor!

Ar rămâne, ca să fixăm locul întrunirii noastre spre a pregăti materialul proiectatei conferințe.

Eu propun Sibiu, iar lucrările pregătitoare să le ia asupra-și secretarul „Solidarității“ și redacția „Revistei Economice“,

cari totodată sunt rugați ca, după buna chibzuială, să convoace în scopul acesta reprezentanți de ai funcționarilor dela câteva bănci la o consfătuire prealabilă.

În acest mod cred eu, că am face un început bun spre realizarea vechei dorințe a funcționarilor noștri de bancă.

(Hunedoara).

Nicolae Macrea,
secretarul băncii „Agricola“.

La chestiunea revizuirii băncilor.

Această problemă preocupă în timpul din urmă cercuri financiare tot mai largi, aici în Ungaria. Și nici nu este de mirat mai ales acum, când destule exemple de falimente suspecte de bănci ne stau înaintea.

Ținem să facem cunoscut și publicului nostru cetitor cât mai multe din ideile, ce se emit de bărbați competenți în chestiunea aceasta.

Astfel dăm de astădată un extras din conferința lui Dr. Eber Antal, directorul „Băncii ungare de colonizare și parcelare“, ținută la 25 I. tr. la Societatea economică ungară în Budapesta.

Înainte de a intra în meritul chestiunii, conferențiarul ține să declare, că reforma băncilor nu este chemată decât în al doilea rând să rezolve problema revizuirii băncilor, ci mai întâiu trebuie lucrat într'acolo, ca să se pună capăt înmulțirii nemotivate de bani nesănătoase și disproporționate a institutelor din țară.

Institutele de bani ca societăți pe acții s'au înmulțit în țara întreagă în ultimii 6 ani cu 600, deci pe fiecare an cu 100. În cele dintâi trei pătrare ale anului curent s'au fondat circa 150 de institute financiare. Socotite după orașele mai mari din patrie se constată, că în cei 6 ani din urmă a crescut numărul băncilor de credit d. e. în *Oradea mare* dela 12 la 22, în *Timișoara* dela 13 la 24, în *Dobrițin* dela 7 la 19 etc. *Astfel s'a ajuns la rezultatul monstruos că în Ungaria cu finea acestui an vor fi în activitate 1850 de bănci, față cu 67 bănci în Austria.*

Față cu această stare bolnăvicioasă de lucruri crede Dr. Eber Antal, că nu se mai poate susține liberalismul rău înțeles de până acum în ce privește institutele de bani.

Remediul contra înmulțirii nenaturale a băncilor îl pot da numai autoritățile legislative ale țării, cu lucrarea institutelor mari de reescont. Legislativa prin stabilirea de competențe și dări speciale pentru acele bănci noi, cari ar reflecta la depuneri, iar băncile mari de reescont prin aceea, că în înțelegere și asociate una cu alta, să nu mai acoarde nici un fel de credit băncilor noi, fondate din interese personale și prin urmare nereclamate de interese economice obștești.

În ce privește însăși revizuirea băncilor, Dr. Eber crede că părerea emisă nu de mult de ministrul de finanțe, că adecă aici *amestecul nemijlocit al statului nu poate ajuta nimic*, trebuie aprobată. Funcționarii de stat nu pot supraveghia activitatea băncilor, respective nu pot fi priviți ca chemați la aceasta.

Nu sunt a se legă speranțe nici de reorganizarea comitetelor de supraveghiere, căci zice dr. Eber — un organ ales de adunarea generală, care — aceasta — e condusă și stăpânită de conducătorii institutelor, nici odată nu va fi în stare să exercieze un control obiectiv și strict.

Nu s'ar ajunge la nici un rezultat nici cu introducerea controlului facultativ extern, deoarece puține bănci s'ar supune de bună voie unui control extern, ceea-ce ar influența nefavorabil asupra stricteții reviziunilor, ce ar fi a li se face.

În fine nu recomandă nici introducerea auditoratului ca în Anglia, deoarece acolo auditorul e mărginit a constata numai dacă bilanțul prezentat este real sau nu, dar nu e îndreptățit și la aceea, ca să se intereseze și de purtarea agendelor institutului revizuit.

Cea mai mare greutate la rezolvirea chestiunii constă în aceea, că organizarea cea nouă trebuie să fie în situația de-a ști, care dintre institutele de bani trebuie revizuite într'un an dat, deoarece este o curată imposibilitate a se supune reviziunii toate cele aproape 2000 de bănci. Mai departe revizorul să nu se mulțamească numai cu revidarea cărților, ci să aibă posibilitatea de a-și da părerea și asupra bonității afacerilor. În fine organele de revizuire să fie de așa, încât într'un caz dat să poată aduce imediat remediile necesare la salvarea unui institut ajuns în criză.

După părerea lui Dr. Eber Antal numai prin asocierea băncilor mari de reescont, din capitală și provincie, ar putea creă un organ de control competent și absolut sigur. Acestea la oaltă ar decide asupra întrebării: cari institute, când și prin cine să fie revizuite, după împrejurări, și în special după cum una sau alta dintre băncile din țară ar prezenta simptome suspecte. Rezultatul revizuirii, tot numai băncile de reescont l'ar putea cumpăni în modul mai competent și numai ele ar putea veni în ajutorul institutului respectiv ajuns eventual în criză. În cazul că băncile mari de reescont n'ar putea ajunge la o înțelegere în ce privește asocierea lor în scopul de mai sus, atunci ministrul de finanțe e chemat să ia inițiativa în direcția aceasta. Acest lucru se impune ministrului de finanțe cu atât mai mult, cu cât, în timpul din urmă mai ales, s'a făcut obicei, că institutele de bani ajunse în criză să apeleze la sprijinul statului și este o absolută imposibilitate, ca vistieria statului să ia garanția pentru cele 2000 de bănci din țara întreagă.

Cam aceste idei le-a dezvoltat Dr. Eber în conferința sa despre reforma viitoare a băncilor în legătură cu crearea unui organ de supraveghiere asupra lor, mai strict și mai corespunzător de cât cel de azi.

Credite de cauțiuni.

La întreprinderile și liferările date de stat se cere de regulă depunerea unei cauțiuni pentru asigurarea statului, că întreprinzătorul va îndeplini toate angajamentele luate prin contract.

Fiind capitalul întreprinzătorilor de regulă foarte angajat la desfășurarea afacerii, ei satisfac obligamentului de-a depune cauțiune așa, că își deschid la institute de bani, cari sunt în măsură a le da credit, *conturi-curente pentru cauțiuni*. Institutele acestea apoi, în sarcina conturilor curente, depun cauțiunea pentru întreprinzător.

Cauțiunea pentru liferările de stat se depune de regulă la cassa oficiului, care dă întreprinderea, respective dacă acel oficiu nu dispune de cassă proprie, la oricare cassă de stat, perceptorat.

Drept cauțiuni se primesc bani gata sau hârtii de valoare acomodate pentru cauțiuni. După

bani gata erariul nu plătește interese; dar couponii de interese se liberează la cerere la scadență, cu excepțiunea cazului, când depozitul e secuestrat.

Până la suma de K 10.000 și în caz de afaceri de durată mai scurtă de un an se primesc drept cautiune și *libelele de depunere* ale institutelor, a căror hârtii le-a recunoscut *ministrul de finanțe* de acomodate pentru cautiuni de stat. Aceste libele trebuie să fie provăzute cu o clauzulă în care direcțiunea institutului declară, că față de suma cuprinsă în libelul de depunere abdice de dreptul de despăgubire (*küfégítési igény*) și are cunoștință, că suma aceasta servește drept cautiune față de respectivul oficiu, fără de a căruia invoice nu se poate replăti.

Cari hârtii sunt acomodate pentru cautiuni, aceasta o statorțește *ministrul de finanțe*.

Hârțile de valoare se compută cu cursul cel mai apropiat dela bursa din Budapesta, dar nici când cu o valoare mai mare ca cea nominală.

Cautiunea se replătește după expirarea timpului de garanție în care timp întreprinzătorul e dator a delătură toate defectele obvenite ca urmare a lucrului sau materialului slab folosit.

Analog se porcede și la lucrările municipale, comunale, bisericești ș. a. m. d.

Înmulțindu-se întreprinzătorii români, ar fi de dorit, ca institutele noastre mai mari încă să exopereze la *ministrul de finanțe* pentru *hârțile lor proprii* dreptul de-a putea fi folosite drept cautiuni, ca întreprinzătorii români să nu fie siliți a depune hârții străine.

Ioan F. Negrufiu jun.
inginer privat — Blaj.

Noul proiect de bilanț al băncilor mari germane.

Mijlocul de control al publicului asupra băncilor îl constituie bilanțul, ce fiecare bancă e obligată a-l publica la încheierea anului.

Bilanțurile, în genere, păcătuiesc din 3 puncte de vedere:

1. Nu sunt specializate, adecă diferitele sume nu sunt detalizate, spre a da celui ce-l analizează un tablou real. S. ex., efectele nu sunt detaliate după felul lor, spre a se putea ști siguranța și seriozitatea portofoliului de efecte ale băncii.

Nu reiese cum sunt garanțați debitorii băncii, dacă garanțiile sunt serioase și, dacă, la un moment dat, nu poate fi posibil vreun krah financiar. Sau dacă vreunei branșe industriale ori vreunei debitor s'a acordat credite prea mari, cari ar periclită siguranța băncii.

3. Nici repartitia afacerilor nu reiese tocmai clar din expunerea anuală.

Aceste inconveniente s'a căutat a se preveni prin marea anchetă ce s'a făcut asupra băncilor în 1907. Pe lângă multiplele chestiuni referitoare, s'a discutat și decis, de cele 7 bănci mari ale Germaniei, a publica un bilanț brut la fiecare 2 luni, după un plan hotărît de reprezentanții diferitelor bănci. Această hotărîre nu-i obligatorie, dar, la neconformare, obligațiunile ori acțiunile, ce ar dori să emită în caz de sporirea capitalului, să nu fie cotate la bursa din Berlin.

Toate băncile s'au conformat acestei măsuri afară de Berliner Handelsgesellschaft.

Acum ministerul de interne al imperiului german publică un proiect de bilanț, care caută să prevină inconvenientele mai sus pomenite.

Activul cuprinde:

1. Capitalul din acțiuni vărsat.
2. Cassa, zupoane, monede străine.
3. Depozitele la băncile naționale și la casele de compensație (Clearing House).
4. Portofoliul:
 - a) Cambii, bonuri de tezaur.
 - b) Accepte.
 - c) Trageri în cont personal.
 - d) Bilete la ordin în folosul băncii.
5. Sumele depozitate la bănci străine.
6. Efectele gajate.
7. Avansuri pe mărfuri și mărfuri în expediție:
 - a) pe mărfuri, fracht, Warante.
8. Efecte proprii:
 - a) Rentă de stat.
 - b) Valori negociabile în gaj de banca imperiului.
 - c) Valori, ce sunt cotate la bursă.
 - d) Valori, ce nu sunt cotate la bursă.
9. Afaceri consortiale.
10. Părtași la bănci înființate.
11. Debitori:
 - a) acoperiți.
 - b) neacoperiți.
12. Aval, giruri.
13. Imobil.
14. Alte imobile.
15. Alte fonduri active.

Pasivul cuprinde:

1. Capitalul în acțiune.
2. Rezervele.
3. Creditorii:
 - a) Obligații personale la bănci.
 - b) Creditele în contul clienților pentru cei de al treilea.
 - c) Sume depozitate de bănci străine.
 - d) Depuneri fără proviziune (Depuneri la care banca da dobânzi cu o proviziune de $\frac{1}{4}\%$).
 - e) plătibile în 7 zile.
 - f) " " 2 luni
 - g) " " 3 "
- Alți creditori:
 - a) plătiți în 7 zile
 - b) " " 2 luni
 - c) " " 3 "
4. Accepte și cecuri.
 - a) Accepte.
 - b) Cecuri neplătite.
- Aval și giruri.
- Efecte trase în nume personal.
 - a) pentru socoteală terțială.
 - b) alte bilete de ordin.
5. Alte sume pasive.

Notă. — Activul Nr 3. Sub depozite la băncile naționale și case de compensație sunt și depozitele ce reies din circulația cecurilor de poștă din Germania, unde e voie a se depune sume de bani în cont la poștă, în schimbul dreptului de a plăti în cecuri. Case de compensație sunt acelea unde se compensează între bănci toate plățile de făcut și de primit de cătră o cassă aparte și la o anumită oră de zi. În Germania, pe lângă banca imperiului, există un Kassen-Verein Berliner Banken și un altul la Frankfurt, cu aceeaș organizare. Depozitele la băncile naționale străine vor

fi trecute numai în cazul când sunt depuse de sucursale de ale băncilor, în țările respective, la băncile naționale ca fond de compensație sau rezervă.

Pasivul Nr. 3. D. e.: banii luați cu împrumut pentru a fi speculați la bursă în afaceri pe termen sau ulterior, banii luați în schimbul efectelor gajate, câtă vreme nu aparțin îndatoririlor personale ale băncii sau depozitelor băncilor străine la bancă, trebuiesc trecuți sub rubrica alți creditori.

Terminul de plată al cambiei.

Această chestiune adeseori controversată, §-ul 30 al art. de lege XXVII: 1886 o explică așa, că intrucât este indicată o zi hotărâtă pentru plata cambiei, scadența cade pe ziua aceea. Dar dacă ziua de plată este fixată pe mijlocul unei luni, atunci scadența este la 15 a acelei luni, iar dacă plata s'a fixat pe începutul sau sfârșitul vre-unei luni, atunci scadența cade pe ziua primă resp. ultimă a acelei luni. Dacă lipsește anul se subînțelege anul în care s'a emis cambia; iar dacă ziua de plată ar fi trecut deja în în acel an, atunci scadența cade pe anul următor.

Hotărârile principale mai însemnate ale forurilor noastre judecătorești superioare relative la aceasta chestiune sunt următoarele:

Conform decisiunilor curiale Nr. 513/891 și 1095/887 acordarea respirului pentru împlinirea obligamentelor de plată bazate pe cambie n'are efect de drept cambial și este cu totul un act de drept privat, care nu alterează ființa obligamentului bazat pe cambie și are numai efectul, că creditorul cambial înainte de expirarea termenului de respir, nu poate validită pretensiunea sa față de acela, căruia i-a acordat respirul; dar obligamentul de drept cambial al unei a treia persoane, bazat pe cambie, nu-l atinge.

Importantă este și decisiunea curială Nr. 903/889, în sensul căreia respirul (amânarea termenului de plată) acordat verbal încă este obligator în favorul aceluia, căruia s'a încuviințat.

Dacă conform cambiei prezentate plata a trebuit făcută la 18 Ian. 1886, scadența, în sensul §-ului 20 al legii camb. încă cade pe ziua aceasta și prin urmare la prezentarea cererii de prenotare, pretensiunea încă este a se considera ca decăzută, fără privire la oara când s'a înaintat la judecătorie, pentru că dispoziția cuprinsă în § 33 a legii camb., în sensul căreia plata trebuie făcută în ziua scadenței până la oarele 12 la amezzi, nu are nici înțurire asupra determinării termenului de plată și astfel cererea de prenotare înaintată înainte de amezza zilei de scadență nu se poate respinge. (Curia 5976/887, 6898/888).

Se naște întrebarea: când trebuie prezentate spre plată cambiiile à vista (la vedere)?

În înțelesul §-ului 31 al art de lege XXVII: 1876 cambiiile à vista (la vedere) sunt scadente la prezentare. Astfel de cambii trebuie prezentate spre plată, sub pedeapsa pierderii dreptului de regres față de

giranți și față de emitent, conform mandatului special cuprins în cambie, iar în lipsă de astfel de mandat în timp de 2 ani dela dată.

Dacă în cambia „la vedere“ vr'unul dintre giranți a indicat în girul său vr'un termen de prezentare special, atunci cambia trebuie prezentată spre plată în termenul indicat; contrar girantul este din obligo.

Conform decisiunii curiei Nr. 868/890 cambiiile în care s'a folosit expresiunea, „după plac“ cad sub aceleași considerații cu cambiiile „à vista“, cari decăd la prezentare și trebuie prezentate spre plată în timp de 2 ani dela dată, chiar și fără mandat special cuprins în cambie. Prescripțiunea față de acceptant își ia deci începutul după 2 ani dela dată, chiar și atunci când cambia n'a fost prezentată.

În sensul §-lui 32 al legii camb.: 1. dacă termenul s'a fixat pe zile, scadența este în ziua ultimă a termenului; în termenul acesta ziua în care s'a emis cambia, ce sună la un termen anumit dela dată sau s'a prezentat spre acceptare cambia, ce sună pe un termen anumit dela vedere — nu se socotește; 2. dacă termenul s'a fixat pe săptămâni, luni sau pe perioade de timp ce cuprind mai multe luni, pe an, jumătate sau pătrar de an, atunci scadența cade pe aceea zi a săptămânii sau lunii timpului de plată, care corăspunde prin numele sau numărul său zilei de emisiune resp. de prezentare; iar dacă ziua aceasta lipsește din luna de plată, atunci scadența cade pe ziua ultimă a lunii. 2. Sub jumătate lună se înțeleg totdeauna 15 zile. Dacă termenul s'a fixat în una sau mai multe luni întregi și în o jumătate de lună, atunci jumătatea de lună se socotește totdeauna la finele termenului.

Conform decisiunii Curiei reg. Nr. 372/884 indicația termenului de plată cu „14 nap mulva“ (preste 14 zile) sau „14 napra“ (pe 14 zile) nu corăspunde cerințelor, fiindcă pe baza acestei expresiuni nu se poate stabili, că aceste 14 zile dela cari termene înșirate în § 32 al legii comere. sunt a se socoti?

În sensul decisiunii Curiei reg. Nr. 905/884 indicația scadenței cu „kelet után négy hónap mulva“ este hotărâtă, fiindcă în sensul punctului 2, al § 32, al legii camb. termenul de plată cade pe aceea zi a celor 4 luni socotite dela data documentului, adecă dela 30 Decembrie 1881, care după numirea sau numărul său corăspunde datei.

Plata trebuie făcută — în sensul §-ului 33 al legii cambiale — în ziua de plată până la oare 12 la amezzi. Acest § al legii îl explică următoarele hotărâri ale judecătorilor superioare:

În sensul decisiunii Curiei Nr. 763/905 urmează din natura afacerii cambiale, că afacerea aceasta se poate aranja în ordine numai în ziua scadenței cambiei și creditorul cambial înainte de scadența cambiei nu poate fi constrâns a primi plata.

Importantă este și decisiunea Curiei de sub Nr. 887/891. conform căreia predarea banilor la poștă încă nu documentează plata sumei cambiale, pentru că afară

de aceasta trimitătorul are să dovedească și primirea și timpul de primire.

Iar în sensul deciziunii Curiei Nr. 1506/904 proprietarul contului de cec dela cassa de păstrare poștală prin liberarea cecurilor la mâna debitorului îndreptățește pe acesta de a face plata în favorul creditorului la oficiul poștal mijlocitor; prin urmare oficiul poștal funcționează ca plenipotențiat al creditorului pentru primirea pretensiunilor acestuia și astfel plata făcută cu cec, cade sub aceeași considerație ca și cum plata s'ar fi făcut la mâna proprie a creditorului, întrucât acesta nu a oprit pe debitor să se folosească de cecuri.

De amintit mai este și deciziunea Curiei reg. Nr. 324/904, în sensul căreia, în caz când posesorul cambial înștiințează pe debitor, să trimeată suma cambială cu asemnat poștal în favorul contului său dela Cassa de păstrare poștală și debitorul urmând astfel, banii au și sosit la Cassa de păstrare poștală înainte de protestarea cambiei — debitorul nu se poate considera ca întârziat cu plata nici atunci, când posesorul cambiei a primit avizul cassei de păstrare mai târziu și în interval a protestat cambia.

În sensul deciziunii Curiei reg. 1429/899 la cambii emise în țări, unde este în uz calendarul vechiu, scadența este a se privi ca fixată după calendarul vechiu și astfel protestul ridicat după calendarul gregorian, ca ridicat înainte de vreme, nu este acomodat pentru asigurarea drepturilor cambiale.

Urcarea tarifei de transport la căile ferate.

Ministrul de finanțe în expozeul său deja a declarat, că se va scumpi tarifa de transport pentru persoane și mărfuri pe căile ferate de stat. Urcarea tarifei au reclamat o investiție mai mare, ce se proiectează, cari anual se urcă cel puțin la 100 milioane. Deja în budgetul anului viitor sunt prelimate 260 milioane de coroane pe sama căilor ferate, care sumă arată o creștere de 255 milioane.

Cu urcarea tarifelor de persoane se va reforma și împărțirea zonelor. Călătoria va fi mai scumpă, dar totuși se poate prevedea că urcarea tarifei de transport pentru persoane va fi în proporție mult mai mică decât la mărfuri. Se va sistă posibilitatea de a călători la distanțe mari gratuit, ca până acum, așa că și după distanțe de 400 Km. va fi tarif separat și nu se va mai putea călători din capitala țării până la hotare cu taxele de până acum. Se va urcă tariful la trenurile accelerate, ca astfel cele de persoane să nu mai fie așa puțin cercetate. Se va adăuga la trenuri accelerate și classa a treia.

Urcarea tarifei de persoane deși va impune publicului noue sarcini nu va fi însă așa de însemnată ca urcarea tarifei de mărfuri. După proiect la mărfuri expediate cu mare viteză urcarea va fi de 7%, la mărfurile expediate ca povară 5%. Urcarea tarifei va fi generală și în urmare vor crește toate tarifele de până acum în măsură egală percentuală, așa că prin urcarea proporțională a tarifei nu vor fi unii rami sau

unele ținuturi mai îngreunate; dar deoarece unele mărfuri suportă o urcare la tarfă și de 10%, iar altele abia de 1%, e probabil că urcarea se va face după gruparea diferitelor mărfuri.

Nu este eschis ca cu urcarea tarifei de mărfuri să se sisteze altele, ce s'au dat până acum pentru exportul alimentelor, ca astfel să se contribuie încălta la micșorarea scumpetei.

O. S.

Jurisdicțiune.

Opreliștea de înstrăinare și de împovărare Opreliștea de înstrăinare, în lipsă de supulații contrare, cuprinde în sine și opreliștea de împovărare. (Curia reg. sub Nr. 1521/911 dela 21 Septembrie 1911).

Dreptul la pensiuine. Judecătoria cercuală V din Budapesta și apoi consiliul de apelație al tribunalului a adus de curând o deciziune principială interesantă și importantă. Anume a enunțat, că funcționarul privat nici în caz când ese de bună voie din funcție, nu-și perde dreptul la pensie față de institutul de pensiuine existent la institutul său, dacă a renunțat la postul său resp. a trecut în serviciul altui institut la recomandarea șefului său și anume chiar și în caz când acest șef nu este în drept a reprezenta societatea. Cazul este următorul: Funcționarul unei bănci de asigurare frunțase a trecut la recomandarea șefului său, a secretarului general, după un serviciu de 24 de ani și cu susținerea drepturilor sale de pensiuine, în serviciul unei alte societăți de asigurare, care i-a oferit plată mult mai însemnată. Consiliul de administrație al institutului de pensiuine însă, provocându-se la dispozițiile statutelor a enunțat, că funcționarul din chestiune, în urma faptului, că a renunțat la postul său și-a pierdut dreptul de pensiuine. Funcționarul, căruia fără recomandarea secretarului general nici prin gând nu i-ar fi venit să-și părăsească postul nu s'a mulțumit cu aceasta hotărîre, ci a cerut scutul judecătoriesi.

Instanța primă a enunțat, că funcționarul în cazul prezent nu a eșit din serviciu de bună voie, ci influențat de șeful său nemijlocit, dela acelaș institut, deci trecerea funcționarului în serviciul celuilalt institut se consideră ca făcută cu învoirea patronului, și aceasta chiar și în caz, când șeful din chestiune n'a fost îndreptățit a reprezenta societatea; pentru că nimic n'ar fi mai ușor decât a lipsi pe cineva de dreptul său de pensiuine, prin faptul, că — eventuala îndrumare mai înaltă — un membru neautorizat a semnat firma societății să determine pe cineva a eși din serviciu.

Consiliul de apelație al tribunalului a aprobat sentința forului prim și a recunoscut funcționarului dreptul la pensiuine.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, la 30 Noembrie 1911.

În piața internațională de bani situația este ne-schimbată, banii sunt scumpi și rari. În cercurile financiare se crede însă, că după ultimo situație se va mai îmbunătăți. Conform unei enunțiații a prezidentului Băncii imp. germane Havenstein situația acestei mari bănci de emisiune încă s'a îndreptat și urcarea eta-

Ionului care era în prospect în Berlin — nu mai este iminentă. Discontul privat a cotelat de altcând în Berlin $4\frac{16}{18}\%$, iar în London $3\frac{1}{2}\%$.

Ce privește piața internă de bani în Viena căutarea și scumpetea de bani este mult mai mare decât în Budapesta; în piața deschisă ofertele lipsesc cu totul și toate cererile le satisface Banca austro-ungară a căreia circulație de bancnote obligate la dare crește rapid. Discontul privat cotează nominal $4\frac{15}{16}\%$, dar pro ultimo s'au negociat banii în Viena și cu 7% . În Budapesta discontul s'a mișcat după bonitate și scadență între $5\frac{1}{2}$ — 6% și chiar peste 6% .

SOCIETĂȚI COMERCIALE ȘI FINANCIARE.

„*Românul*” institutul de credit și economii, societate pe acțiuni în Zernești și-a ținut în zilele trecute adunarea generală de constituire. Capitalul social s'a fixat cu K 80,000.

*

„*Șoimușana*”, institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Șoimuș, precum aflăm, a hotărât în ultima sa adunare generală extraordinară, ținută la 4 crt., lichidarea

În locul societății lichidate „*Coroana*” din Bistrița va deschide în Șoimuș o filială.

CRONICA.

In atențiunea băncilor noastre. Pe 10 crt. este convocată la Cluj, din partea uneia dintre cele două asociații regnicolare de institute de bani din capitala țării, o conferință în scopul întemeierii unei „secții ardelenne” a asociației din chestiune.

Dupăcum suntem informați conducerea asociației și aranjatorii întrunirii din Cluj desvoaltă o activitate febrilă și se sforțează mult pentru a atrage în sfera lor de interese și institutele de bani române din Transilvania, invitându-le și îndemnându-le în scrisori speciale a lua parte la constituirea „secției ardelenne” proiectate.

Cum institutele de bani române din Transilvania și Ungaria au în „*Solidaritatea*” noastră o organizație proprie, mult mai veche și mai înaintată în toate privințele, decât asociația regnicolară, ce acum voiește să opereze și în mijlocul nostru, intrarea băncilor noastre în sinul acestei asociații o aflăm cu totul superfluă și fără scop, mai ales, că fără a putea oferi avantajii mai multe decât „*Solidaritatea*”, ar impune băncilor noastre numai sacrificii bănești simțitoare.

Acesta este totodată răspunsul nostru la mai multe întrebări, ce ni s'au pus din cercurile băncilor noastre în legătură cu conferința convocată pe 10 crt. la Cluj.

*

Substituit de dirigent la Filiala din New-York a „Albinei” a fost numit dl *Eugen Vancu*, actualul casier al Centralei.

Un lucru condamnabil. Precum suntem informați un domn funcționar în activitate dela o bancă românească, al căruia nume îl reținem deocamdată, cutrieră Săliștea și comunele din jur, pentru a face acuziții de asigurări asupra vieții pentru societatea „*Victoria*” din Berlin, defaimând în același timp noua noastră banca de asigurare, că n'ar putea oferi condiții atât de favorabile și nici n'ar fi atât de sigură.

Deși suntem convingși, că vorbele diui acuzitor al „*Victoriei*” berlineze nu prea vor prinde la sălișteni și cei din cercul Săliștii, întrebăm totuși: compatibilă este o astfel de purtare a unui funcționar de bancă român față de instituția fondată de băncile românești, între cari și de institutul său propriu — tocmai acum în preajma începerii activității ei?

A da întreg sprijinul moral și material noului nostru institut de asigurare, credem, că este datoria tuturor românilor de bine și în special a băncilor noastre și a cereurilor grupate în jurul lor!

*

Chestiunea reviziunii în parlament. În cursul discuției asupra bugetului un deputat urgentând rezolvarea chestiunii reformei institutelor de bani și a controlului societăților pe acțiuni, ministrul de finanțe Lukács a făcut asupra chestiunii sulevate următoarele enunțatii.

„Ce privește reforma institutelor de bani guvernul se ocupă deja de foarte multă vreme cu aceasta chestiune și că statul nu a voit să ia în mână regularea acestei afaceri este a se atribui mai ales împrejurării, că după-ce pe baza legii noastre comerciale prea liberale, la noi fiecare poate întemeia casă de păstrare, ale căreia relații interne nimeni dintre cei de afară nu le cunoaște, — nu se găsește nimeni, care ar putea spune, că ce efect ar avea asupra relațiilor interne a singuraticelor institute, dacă statul ar lua în mână aceasta afacere și ar începe să o normeze prin lege. Nu se știe, ce consecvențe ar avea, tocmai pentru aceasta trebuie procedat cu multă precauție. Este însă o mișcare socială, pe care eu o consider de foarte bună, (aluzie la „Asociația revizorilor” — Red.) ca pe cale autonomă societatea însăși să caute a asana relele, ce s'au arătat și eu și sper, că aceasta va da anumite rezultate bune. Iar întrucât nu ar avea rezultat, în adevăr nu rămâne altceva, decât ca însuși statul să ia în mână rezolvarea chestiunii”.

*

Investițiile de stat. Din o dare de seamă recentă a ministrului de finanțe asupra investițiilor de stat rezultă că legislația a acordat din 1907 până la finele anului 1910 pentru scopuri de investiții suma de K 894,693,320 din care sumă s'au întrebuințat de fapt K 727,313,034, astfel că după anul 1910 au mai stat la dispoziție K 197,294,324.

Din totalul sumei cheltuite s'au întrebuințat pentru investiții la căile ferate K 617 milioane și vor mai trebui investite în acestea K 7—800 milioane pentru a le aduce în o stare corăspunsătoare necesităților circulației actuale.

Rugare către abonenții noștri.

Apropiindu-ne de sfârșitul anului rugăm cu stăruință pe onor. noștri abonenți, particulari ca și institute de bani, cari sunt în restanță, să binevoiască a-și achita grabnic restanțele de abonament și de taxe de inserțiuni, precum și prețul „Anuarului băncilor române” pe anii trecuți și anul curent.

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul Băncilor Române pe anul 1912. Anul XIII. Redactor: *Constantin Popp*. Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1911.

Sematismul societăților pe acții și al însoțirilor române din Transilvania și Ungaria, cunoscut sub titlul de mai sus, a apărut zilele acestea în forma obicinuită.

„Anuarul” pe 1912 se extinde pe 14 coale de tipar și coala primă cuprinde, pe lângă *partea calendaristică* obicinuită, următoarele notițe și informații de folos practic: Mărimea normală a bancnotelor; Terminul ultim pentru răscumpărarea și retragerea din circulație a bancnotelor, a notelor de stat vechi în valută austriacă și în coroane; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Frațiunile comune mai obicinuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorți ale lozurilor; Competința de timbru a registrelor comerciale (cu exemplu); Scala de timbru I. II. și III.; Tarifa pentru telegrame; Tarifa poștală și monetele diferitelor state.

Sematismul însuși se extinde pe 13 coale și cuprinde în V părți institutele de credit: societăți pe acții (145 la număr), însoțirile (35 la număr), societățile comerciale (7) și societățile de asigurare, indicându-se firma în toate limbile înregistrate, anul fondării, capitalul social, prețul acțiunilor, termenul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficioase, numele și domiciliul membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere, numele și titlul funcționarilor; bilanțul și contul profit și pierdere pe 1910, în fine împărțirea profitului net și a cuotelor de binefacere.

Un capitol special este rezervat „*Solidarității*” arătându-se numele membrilor ei, scopul însoțirii, condițiile de primire, numele și domiciliul membrilor direcțiunii, al comitetului de supraveghiere și al revizorilor-experti, precum și ultimul bilanț al însoțirii pe anul 1910.

După aceasta urmează consemnarea altor instituții de natură economică-financiară, parte deja înființate, parte în înființare și sub înregistrare, aranjate după comitate.

La finele „Anuarului” sunt două sumare, unul după sediu, arătându-se în care oraș, ce instituții financiare românești sunt, și altul alfabetic.

Prețul anuarului legat elegant în pânză este K 4 + 20 fil. pentru porto și se poate comanda la *Administrația „Revistei Economice”* în Sibiu (*Nagy-szeben*).

Au apărut *Calendarile pe 1912* din editura lui W. Krafft din Sibiu și anume:

„*Amicul Poporului*”, anul LII, întocmit cu cunoscute-i competență și pricepere de I. Popovici, are în frunte un frumos potret al d-lui Andreiu Barseanu, noul președinte al Asociațiunii. — Evenimentele mai importante din viața culturală a Românilor, află un loc ales în acest bun calendar. Aflăm aci potretul d-lui prof. N. Iorga cu un articol elogios asupra acestui uriaș al gândirii românești, și câteva cugetări ale dănsului. Se aduce un articol asupra cursurilor de vară dela Valenii-de-munte și rezumatul a 5 lecțiuni dela acele cursuri, ceea ce ridică mult valoarea acestui calendar. Publică potretul lui Iosif St. Șulațu și caracterizarea acestui fost președinte al Asociației, scrisă de N. Iorga; potretul și necrologul pedagogului Dr. Petru Șpan. Are câte un articol comemorativ despre Ioan Maiorescu și Leo Tolstoi. Descrierea festivităților neuitate dela Blaj cu ilustrațiuni, între cari potretul ing. Vlaicu în societatea poetului Goga. — O frumoasă poezie de I. Borcia și un articol despre Intu-necimea de soare din 1912 de Gavr. Todica, un articol privitor la classa noastră de mijloc, o cronică a anului bogat ilustrată (V. Stroescu), sematismul statistic al Românilor ș. a. m. fac din acest calendar un adevărat almanah, în care orice om poate găsi destulă hrană sufletească și distracție folositoare. — Prețul 70 fil.

„*Poznașul*” lui Haralamb Călămar (Ermil Borcia), calendar umoristic ilustrat cu nenumărate caricaturi anul XVII. nu-l poți lăsa din mână până nu l-ai cetit tot; și după-ce l-ai pus jos iarăși îl iai și mai cetești când una când alta, când toate glumele și poznele dintr'ansul, sunt atât de bune. Cine iubește umorul sănătos, să-și cumpere un *Poznaș* cu 60 fileri și va râde de zece zloți.

„*Calendarul Săteanului*”, anul XXI apare mai bogat în text ca până acum, se vede că a ajuns la vârsta de volnic și a moștenit pe uncheșul cu sirove cirile, care și-a trăit traiul și nu se mai ivește de aci încolo. Lectură folositoare și instructivă pentru săteni. Prețul de 30 fileri îl face a fi cel mai ieftin calendar românesc.

Posta Redacțiunii.

D-lui *Emil Lupea*, funcționar la „*Ardeleana*”, *Orăștie*. Mulțumim pentru atențiune, dar ori cât „s'ar simți lumea scandalizată” noi vină nu purtăm, că datele personale culese și puse sub tipar poate încă acum 6 luni (litera A e chiar coala primă!) nu consună întru toate cu situația de azi, ceea-ce de altcum nu este nici o neorocire. În interval unii au putut înainta în rang, alții să fie transferați sau să schimbe institutul, să moară etc.

Dealtcum în cazurile amintite de D-ta și cari Te-au „scandalizat” atât de mult, vorba D-tale, culegerea s'a făcut exact după datele primite dela direcțiunile institutelor respective.

Sumar.

O propunere. — La chestiunea reviziunii băncilor. — Credite de cautiuni. — Noul proiect de bilanț al băncilor mari germane. — Terminul de plată a cambiei. — Urcarea tarifei de transport la căile ferate. — Juristicțiune: Opreliștea de instrăinare și de împovărare, Dreptul la pensiuine. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți comerciale și financiare*: „Românul”, „*Soimușana*”. — *Cronică*: În atențiune băncilor noastre, Substitut de dirigent la Filiala din New-York, Un lucru condamnabil, Chestiunea reviziunii în parlament, Invențiile de stat. — *Rugare între abonenții noștri*. — *Bibliografie*: Anuarul Băncilor române pe 1912, Calendarile pe 1912.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 29 Noembrie 1911.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur, scut. de dare	111 05	111-10
4	" " Cor. " " "	90 80	91 —
3 1/2	" " " " " " " " " "	78 90	79-25
4	Impr. cu premii à 100 fl. " " "	452 —	464 —
4	" p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	316 —	316 —
3	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	75-70	76 —
4 1/2	Oblig. de regalii croato-slavone " " "	100 —	100 —
4	" rurale ungare " " "	91-65	92-25
4	" " croato-slav. " " "	93-50	93 50
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor., Mai-Nov., sc. de dare	92 —	92 —
4	" " " " Ian.-Iulie " " "	92 —	92 —
4-2	" " " " în hârtie, Febr.-Aug. " " "	95 —	95-25
4 2	" " " " argint April-Oct. " " "	95 —	95-25
4	Losuri din 1860 à fl. 500—	1672—	1690—
4	" " 1860 à fl. 100—	451—	460—
4	" " 1864 à fl. 100—	615—	614—
4	Renta austr. aur., scut. de dare	115-95	115 75
3	" " Cor. " " " " " " "	92 —	92 —
4 1/2	" " de invest. " " " " " " "	80-50	— —
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	90-75	91-10
5	" " Viena " " " " " " "	100-80	— —
6	" bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	122 —	— —
-	Imprumut Temeș-Bega din 1897	92-50	94 —
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	93-80	— —
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	98 —	97-75
4	" " " " 50 ani în coroane	97 80	97-80
4 1/2	Banca comer. ung. Pesta în fl.	99 75	99 75
4	" " " " în cor. " " " " " " "	92 50	92-75
4 1/2	Obl. com. "banca ung. Pesta cu 10% premie	101 90	103-50
4	" " " " repl. 60 ani	92 25	92-50
4	Seris. fonc. I "Cassă de păstr. patr., Pesta	93 —	93 25
4	Obl. com. " " " " în cor. " " " " " " "	92 —	92 —
4	Obl. cu premii I. "Cassă de păstr. patr. à K 100	— —	129 —
4	Seris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	93 45	93 90
4 1/2	Banca ipotecară ungară în cor.	99 50	99 50
4	" " " " " " " " " " " " "	92 50	92 50
5	Obl. cu premii Banca "ung. hip. à K 100	— —	137 —
4 1/2	"Albina", Sibiu	— —	101 —
4 1/2	" " " " " " " " " " " " "	— —	99 —
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiu,	99-50	99-50
4	" " " " Brașov	92-50	92-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu,	99-75	100 —
4 1/2	" " " " " " " " " " " " "	99-50	99-75
4	" " " " " " " " " " " " "	92-50	92-50
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	305 —	— —
3	1880 à fl. 100	— —	— —
4	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	283 —	— —
4	1889 à fl. 100	261-50	262 —
2	Impr. cu premii Banca ung. ipot.	131 —	131-50
5	" " " " sârbesc à frs 100 —	326 —	— —
—	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.	41 60	42 50
—	Basilica—Budapesta à fl. 5—	522 —	522 —
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100—	— —	— —
—	Buda, cemuna à fl. 40—	— —	— —
—	Pálffy, à fl. 40—	79-50	80 —
—	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	54 —	56 —
—	" " " " ungară, à fl. 5—	— —	— —
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100—	523 —	530 —
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5—	— —	13 90
—	Lozuri „Jó sziv”, à fl. 4—	— —	20-50
F. Valute.			
—	Galbini imper. pr. bucată	11-39	11-47
—	20 franci aur	19-14	19-11
—	20 marce aur	23-54	23-54
—	Sovereigns pr bucată	24 07	— —
—	Ruble hârtie per bucată	2 55	2-56
—	100 Marce hârtie	117-78	117-75
—	100 franci hârtie	— —	95 58
—	100 lire hârtie	95 05	95-03
—	100 lei hârtie	— —	95-40

„ALBINA” institut de credit și de economii Sibiu.

A V I Z.

Aducem la cunoștința publică și a stimaților noștri bărbați de încredere și clienți, că cu ziua de 1-a Octombrie a. c. atât Centrala, cât și filialele noastre au încetat a fi reprezentanțe generale ale societății de asigurare „Donau” (Dunărea).

Aflăm de cuviință a dà acest aviz, fiindcă după informațiile, ce avem, de numele institutului nostru s'a făcut uz și după încetarea legăturilor dintre noi și „Dunărea” în scopul acuirării de asigurări pe seama acesteia din urmă.

(2-2)

Direcțiunea.

„SILVANIA”, institut de credit și economii. în Șimleu.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **jurisconsult** la institutul de credit și economii „Silvania” se escrie prin aceasta concurs.

Cererile de concurs sunt a se înainta la direcțiunea institutului până la 15 Ian. 1912.

Retribuțiunile jurisconsultului sunt fixate în Regulamentul intern.

Șimleu, la 25 Noembrie 1911.

(1-1)

Direcțiunea.

„ECONOMUL” institut de credit și economii. în Cluj.

CONCURS.

Direcțiunea „Economului” publică concurs pentru nou creatul post de **revizor-agronom**, cu misiunea de a revizui însoțirile de credit și împrumuturile dela sate și cu îndatorirea de a conduce acțiunea agrară a institutului în centru și de a organiza tovărășii economice, cursuri pentru analfabeți și conferențe agricole la țară. Aplicarea va urmă interimal pe un an de probă.

Oferenții vor binevoi a și înainta ofertele dimpreună cu actele de legitimare și condițiile de retribuire, la cari reflectează, cel mult până în 15 Decembrie 1911 st. n. la

Cluj, 29 Noembrie 1911.

(1-3)

Direcțiunea „Economului”.